

Tolikéž i o provázci zemským týmž způsobem rozumno býti má; nebo teh jest na dél 52 loket, a roztáhna jej na dědině v kvadrát, totižto čtverhranně, aby každá strana na délku jednoho provázce, to jest 52 loket, měla, i bude jeden provazec odměřen, a ten má v sobě dva tisíce sedm set a čtyry lokty. A teprva takových již v kvadrát aneb v čtyry hrany uvedených provazců počítá se do zemského lánu 192 provázce, i bude v jednom lánu 192 provázce, což učiní pětkrát sto tisíc devatenácte tisíc jedno sto šedesáte osm loket, v půl lánu 96 provázců, totiž dvakrát sto padesáte a devět tisíc pět set osmdesáte čtyry lokty, ve čtvrti lánu čtyrydceti osm provazců, to jest jedenkrát sto tisíc dvadceť devět tisíc sedm set devadesáte dva lokty. Jitro, to drží tři provázce, a když se táhne na šíř jednoho provázce a na dél tři provázce, i bude v jitře osm tisíc jedno sto dvanáct loket; půl jitra drží půl-druhého provázce aneb čtyry tisíce padesáte šest loket. Čtvrt jitra jest tři čtvrti provázce, a má dva tisíce dvadceť osm loket, protož bude v lánu zemském šedesáte čtyry jitra.

Strych viničný, ten jest od slavné paměti císaře Karla čtvrtého, otce vlasti této, nařízen a do veysady na vinice Pražské dán, kteréž jest datum léta Božího tisícího třístého padesátého osmého, první pátek před masopustní neděli, veyslovně položen, totižto že má míti šestnácte prutův na dél a na šíř osm prutů, a prut osmi loket Pražských počítati se má. A tak vyměřic provazec osm prutů, to jest šedesáte čtyry lokty na dél, ztáhna jej na dél dvakrát a na šíř jednau, však tak, aby obědvě délky, též i šířky sobě rovné a jednostejné byly, i bude odměřen jeden strych vinice. A pakli týmž provazcem, totižto zdělí osmi prutů, změří se v čtyry hrany, aby byly sobě rovné, tak bude odměřeno půl strychu vinice. I bude v jednom strychu viničném jedno sto dvadceť osm prutů, což učiní 8192 lokte, v půl strychu šedesáte čtyry pruty, učiní čtyry tisíce devadesáte šest loket, ve čtvrti strychu třidceť dva pruty, učiní dva tisíce čtyrydceti osm loket.

Míle jest zdělí tři sta šedesáte pět provazců zemských, a tu k vyměřování míle žádné šířky potřeby není; ale od starodávna to se zachovávalo, když se trefilo míle vyměřovati, tehdy začalo se od brány města k tomu místu kamž míle měřena býti měla, měřiti, a to ne stezkami ale nejbližší svobodnau silnicí, lečby kdo chtěl věděti, za kolik míl lesův aneb gruntův svých má, nebo něco tomu podobného; tuby musila míle na šíř i na dél měřena býti.

Již pak z vrchu poznamenaných a světle vypsaných měř zemských bude moci jedenkaždý patrně porozuměti, v jaké dlauhosti neb velikosti která z nich jest, a co sáh, látro, prut, provazec zemský i viničný, též lán i míle drží. A z té

povědomosti bude se moci i snáze vsudy po všem království českém v jednostejném způsobu týchž měř užívati. Ovšem geometra aneb měřic zemský, přísahau jak Jeho Msti. Císařské, tak všem čtyrem pánům stavům království tohoto zavazáný, majíce již tuto světlé a patrné rozepsání častopsaných měř zemských, i bude moci podle toho jakožto jistého pravidla, jsak tomu dobře geometriae povědom, lesy, luka, dědiny a jiné všelijaké věci náležitě vyměřovati, zvlášť maje k tomu instrumenta geometrická způsobná, a to jak k vynalezení všelijakých oklikův, cipův, kautův (bez kterýchž řídicí lesové, luka neb dědiny se najdau, totiž aby v jedné dlauhosti, v jednostejným kvadratu neb širokosti ležely), tolikéž v přenášení zas toho všeho v zmenšené míře na papír, v té proporci jak to vše leží, což se již tak koliv vůkol se všemi cipy a okliky lesů neb jakého koliv gruntu obměřilo. Odkudž teprva na lán, provazce, pruty a jiné napřed jmenované míry, to což táž vyměřená věc drží, zčísti se musí, jinak což tak cipovatého jest, samým provazcem toho bez instrumentův spravedlivě vyměřiti nikoliv možné není, lečby v rovných stranách ta věc, kteráž se měřiti má, ležela a žeby toho na mále bylo; aneb kdyby provazcem rovně táhna, ve čtyry hrany každý provazec zvlášť měřiti chtěl, tak jakž hájní při prodaji lesův vyměřují. Ale nekaždý jest geometra a měřic, kdož maje šnurů aneb provazec v ruce, okolo lesů neb dědin s ním chodí.

A tak mimo nahoře rozepsané míry, žádných jiných měř při měření zemském se neuzívalo, ač někteří dají sobě měřiti lesy a dědiny na provazec čtyrydceti dvou loket zdělí, a to pro vytažení lesův, dědin neb luk k prodaji a nemírného tudy zveysnění statků; ale s jakým to nepatrným ubližením kupujícího jest, toho doleji při zlém užívání měř zemských dotknu, jako i toho, proč mezi svrchu vypsanými zemskými měrami, kteříž jistau, patrnu, vše od lokte Pražského se začínající míru mají, neuzívá se rozvrhování na leče, též vyčítání dědin na kopy, záhony a brázdy, co jich do lánu vjíti má, kdežto žádné dokonalé a jisté míry býti nemůže; avšak od mnohých vyšších i nižších stavů za věc jistau se drží.

Naposledy i toho se od starodávna při měření zemským ostříhalo, že nikdá zimního času, když mrazové byli aneb sněhové spadli, nic se neměřilo a neodhadovalo, jakož za tau přičinau za paměti mé, když jsme na místo přijeli kdež se odhadovati mělo, a v tom mraz aneb sněh připadl, tehdy spátkem jeti sme museli; než když se trefila zima teplá, že bylo kopno a měřiti se mohlo, tu se odhadové konali. Příčiny pak toho proč v zimě odhadovati se nemohlo, měli staří tyto dvě: jedno že při odhadích pán místo-komorník spolu s obesanými a nej-